

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homo Christianus In Sua Lege Institutus. Sive Discursus Morales

Qvibus Totvm Hominis Christiani Officivm Explicatvr; Quídque is fugere,
quid agere debeat, quàm exactiſimè traditur

Segneri, Paolo

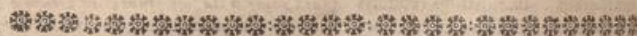
Augustæ Vindellicorum ; Dilingæ, 1695

Discursus XXVI. De criminis Adulterii foeditate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45993](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45993)

cum timore tuo. Si nimirum non ipsa prior maritum querat, non prior invitis, aut insciis parentibus se despondeat. Si Majorum arbitrium non ad suum inflectat, sed illorum ipsa sequatur: *Consensu.* Et si is consensus cum Dei timore conjunctus sit, *cum timore tuo.* Si ante ratum connubium illa familiaritas caute declinata, quæ tam facile animam inficit, si itum ad Matrimonium in Ecclesia oculis perficiendum eo sine, eâ fide, eâ reverentiâ, quas functio tam sancta exigebat: si denique nexu illo intimo jam contracto vixerit cum ma-

rito unanimis planè & concors, eodem ubi æquitas sinebat, mariti voluntati *Cum timore Dei.* Hac ratione tam sanctâ quicumque connubio juncti fuerint, dubitare non debent, quin eorum ad Nuptias vocatus Jesus advenit, iisdemque bene precatus sit, quarum quidem precum virtute vitam hanc mortalem tranquille sanctæque exigent, consummatam perfectamque beatitatem in immortalis illa felicitatè, Christo jam aspectabili formâ bene precante, consecuturi.

DISCURSUS XXVI

De criminis Adulterii scditate.

2. Reg.
12.

Aud quamquam temerè locutus est magnus Propheta Nathan, cum Davidi Regi patrari Adulterii deformitatem ob oculos positurus, appositissima illa in Parabola, de ove ab opulento hospite pauperi ablata, ad cenam adventanti peregrè amico parandam, crimen illud scditissimum cum furto comparavit. Nam & Adulter fur est, & fur insignis; dum non rem, sed honorem aufert alteri; nec domesticam turbat quietem ac pacem effringendo cistas, claves adulterando, sed prolem illegitimam in familiam intradendo: nec naturæ tantùm legibus, ut fures bonorum caducorum, sese opponit, sed ipsas aded gra-

tia Leges conculcat; profanando Sacramentum, quod præ ceteris magnum dicere Apostolo placuit: *Sacramentum hoc magnum est in Christo, & in Ecclesia.* Quare si usus obtinuit, ut furem, si aliter non licet, clamoribus insequantur, qui jacturam passi sunt; *Tenete furem, tenete furem, vociferantes;* jure etiam meritisimo iisdem vocibus contra adulterum clamabitur: *Tenete furem, mactate furem.* Constitutum hodie palam facere, quòd ad condemnandum adulterum, ita contentissima voce clament, Ratio intra ipsum, circa ipsum Leges, & supra ipsum Deus ipsemet. Id quod profectò sufficere debet, ut effrontes hi fures sese à furtis istis abstinant; cum & lupi sæpe agnellum, dentibus jam prehensum, excidere sinant, cum

tum magnis à tergo clamoribus pasto-
res instant, Lupum, Lupum ingemi-
nantes.

I.

II. In ipso igitur adulteri animo,
ante omnes, clamat Ratio, suo illo
notissimo oraculo, quo totum inter
homines commercium nititur: *Quod
tibi non vis fieri, alteri ne feceris.* Quod
etiam et si animo cujusque altissimè
& indelebili caractere insculptum
est, Severus tamen Imperator anreis
litteris conclavis sui foribus inscribi
jussit. Hoc ipsum tamen furum isto-
rum ex corde, perinde ac memoriâ,
planè erasum videtur. Si enim ex
eorum aliquo queramus: An carum
tibi esset, si quis alius conjugali tuo
thoro violato, te, tuamque familiam
probro non ^{est} tui afficeret? Si qui-
dem responderit, carum id sibi fore;
desideramus hominem; ingenui etiam
porro habet nihil. At si negaverit,
palamque edixerit; æquiore se animo
centum plagas laturum, quàm ejus-
modi dedecus; qui tandem fieri po-
tess, ut animum ipse inducat ad admit-
tendam, & inferendam tam insignem,
tamque probè ab ipsomet inferente
cognitam, injuriam atque probrum?
Quomodo non horrore totus obrige-
re deicit? *Quid hic respondere possint lubrici
morati, non video* (digna norari S. Ze-
nonis verba sunt) *qui quod pati nolunt,
libenter efficiunt.*

III. Physici asserunt, omne animal
venenatum, si quando alio etiam ve-
nenato animali vescatur, fieri vene-
natisimum, cum hoc cibo pestis pe-
ste cumuletur. Id quod in re quoque
R. P. Segneri *Christ. Instr. Tom. III.*

nostra accidit. Impudicitia seipsâ
serpens est omnino pestifer; quis
nescit? Sed cum Impudicitia Injustitiæ
jungitur, tanquam serpens gemino
pulsus veneno, innato, & devorato,
quis explicet, quantò evadat nocen-
tior? Videat proinde adulter, quàm
multos uno velut dente lædat: fura-
tur enim Matrimonio, furatur liberis,
furatur familiis, Reipublicæ, Naturæ,
Ecclesiæ, Deo. Matrimonio quidem,
illius nexûs violando fidem, quem
sola ceteroquin solvere mors potest:
Liberis autem, legitimis illegitimos
permiscendo; Familiis, inferendo
alieno natos sanguine; Reipublicæ,
incertum faciendo, quis quâ stirpe sit
progenitus; Naturæ, pervertendo
illum ordinem, quo ipsa jam inde à
principio unam uni destinavit; Ec-
clesiæ, illud debonestando connubi-
um, cui ipsa solenni ritu bene pre-
cata est: Deo tandem, illi illuden-
do vinculo, quo Deus ipse Conjuges
inter se devinxit. Verè ergo magnus
fur est adulter, imò omni fure dete-
rior, si rectè pronuntiavit Chryosto-
mus: *Adulterium latrocinium est; imò Hom. 3.*

omni latrocinio gravior transgressio. in 1. ad

IV. Auger hanc Adulterii turpitu-
dinem, quòd sit furtum admissum à
locuplete. Si egenus fame adactus
tollic alteri, quo famem sedet, non
deest, qui aliquo usque excuset, &
miseri vicem doleat. *Furatur enim, Prov. 6.*

ut esurientem impleat animam: sed
qui panem furatur, cum plenam illo
peram circumferat; indignus est,
quem alius miseretur. Non ego hic
affirmatim, non esse dignum vindicis
Dei

Bbb

Dei

Dei penam Juvenem, nullosque con-
nubii vinculo innoxum, si vetere cu-
piditati succubuerit, & libidini; no-
stro tamen res intelligendi more vi-
detur aliquam dignam miseratione, si fa-
me, quam torquetur, voluptatum im-
pulsus induci se patiarur ad pacen-
dum se cibo non concessio. Quid au-
tem noxae suae praeferat maritus, cui,
cum domi sit, quod comedat, alieno
tamen famem pellit? Imò, si Philo
non erravit, tantò minus purgari po-
test, sine miseratione judicandus ac
puniendus, quòd generis humani
hostis publicus, suam tantum ad libi-
dinem implendam tam grave illi da-
mnum intulerit. Philonis verba
sunt. *Adulteri capite plebendi, ut
publici hostes humani generis.* Ita con-
tra hos infelices Ratio vociferatur,
suoque in conscientiae tribunali, si cæ-
tera silent omnia, non tacite suam
illis fœditatem exprobrat: *Qui commit-
tit Adulterium, etiamsi nullum habeat
accusatorem, non desinit tamen intus se-
ipsum accusare:* ut inquit Os autem.
Sed nec circa ipsos Leges silent, quibus
undique quodammodo circumdantur.

*Eib. de
special.
leg.*

*hom. de
Lax.*

V. Et quidem primò Leges Cæsa-
rea in Codice mortis sententiam con-
tra adulterum ferunt: & licet Au-
thentica rigorem hunc Codicis tem-
perarit, quantum ad Uxorem attinet,
& sexus debilitatem miserata, capitis
penam virgarum & carceris penam
mutavit, hæc tamen clementia ad
maritos non se porrigit, sed quoad
ipsum priore illa Lege standum est.
Quare si nostris hodie moribus Legum

statuta servarentur, ut fures publici
morte multantur, ita alieni thori vi-
satores eodem punirentur supplicio;
tantòque id magis, quo gravius est fla-
gitiū, nec gravius tantum, sed quòd
quàm facile perpetratur, tam non fa-
cile rescitur; atque ideo fræno indi-
get potentiore.

VI. Si à Cæsareis Legibus trans-
mus ad Pontificias, et si Ecclesia ut bo-
nigna Mater sanguinis penam adulteros de-
non puniat, punit tamen penam, quæ
naturam suam multò est atrocior: Ex-
communicatione videlicet, & a fide-
lissimum consortio ac numero segregatio-
ne. Neque est, quòd quis existimet,
priscorum seculorum Christianos legi-
bus quidem & statutis pugnasse con-
tra hujus farinae homines, sed statu-
tam iis penam re ipsa exactam non
fuisse. Procul id à vero abest. Et
in primis quidem beatis illis seculis
tam procul erant à tam abominanda
labe, qui Christi sequacium nomine
censebantur, ut Tertullianus non de-
bitarum Ethnicis, omnem Christianos
calumniandi occasionem sedulo ve-
nantibus, in faciem dicere; *Christi Apo-
stolus uxori suæ soli masculum natus, &
Quin eò antiquissimus hic Doctus
progressus est, ut assereret, tam abo-
minandi flagitii reo spem veniæ, etiam
à Deo quacunque poenitentia obti-
nendæ, superesse nullam. Quod eum
planè fallum est, & certo fidei do-
gmati repugnat, satis tamen probat,
quàm detestabile illi arate visum sit
Adulterii crimen. Certum omnino
est, hæc doctrina velut lacte tenerum
Christi gregem Apostolos imbuille,*

Instituta. Quae illi summum omnis libidinis, maxime autem Adulterii horrorem: adeo ut S. Clemens, Petri Apostoli & Discipulus & Successor, referat tanquam sententiam S. Petri, id quod in Decretum Gratianus retulit: *Quid in omnibus peccatis Adulterii gravius?* Quod si tamen, quae hominum imbecillitas est, & Christianorum numero tam enorme scelus aliquando nonnemo admitteret, volebant Apostoli, ut publico aliquo poenitentiae genere omnis ille creditum extas, ex quo erat, qui deliquerat, tale probrum eluere conatetur. Quo videtur alluissse Paulus, cum ad Corinthios scripsit, admitans, quod eorum in numero toleraretur adulter, & incestuosus quidem, nullo publici doloris argumento, quasi magis illi sibi ceterorum placerent innocentiâ, quam in hujus culpâ displicerent.

Et vos inflati estis, & non magis luctum habuistis, ut tollatur de medio vestrum, qui hoc opus fecit? Quae Apostoli verba antiam dederunt Chrysostomo, ut illud argueret, quis tum tanti criminis horror esset. *Unus erat, ait S. Doctor, & tantum gemitabat Paulus, tanquam tota perdita Civitas.*

VII. Hæc autem cum ita sint, quis non mirabitur, gravissimas illas poenas, quae de hoc scelere illa ætate sumebantur? Legere illas est in Canonibus Poenitentialibus S. Basilii, can. 58. Duplo major erat adulteri, quam fornicarii poena; atque ita quindecim ille annorum spatium sanctorum Mysteriorum ulu arceba-

tur. Primis quatuor annis ad Ecclesiam fore stare solebat, cum lacrymis aliorum Fidelium preces implorans, quibus veniam delicti impetrarent. *Quatuor annis erit desponsus.* Proximo quinquennio Ecclesiam illi patebat aditus, sed non nisi cum verba ad populum fierent. *Quinque erit audiens.* Mox aliis quatuor annis sic interesse licebat rei divinae, ut tamen inter Poenitentes locum occuparet. *Quatuor erit substratus.* Ultimo denique bienio ceterorum quidem favorum Ecclesiam gratiarumque particeps esse poterat, at non sanctissima Communionis. *In duobus confitens sine Communione.* Temporis longinquitati poenarum respondebat alperitas; toto enim intermedio tempore crebris per hebdomadam jejuniis, variis aliis in cinere & cilicio poenilibus operibus, longis precibus sese Poenitentes affligebant, quod supra pluribus, ad nostra ætatis tam mollis ac delicatæ in tor peccatis pudorem, memini me enarrare. Quis jam vobis sentus est, AA An sæculorum decursu aliquid hujus flagitii sceditati decessit? An mens jam à sceleribus nostris abhorret Deus? An missis Cælo, ritæque obsequatis tabulis Deus hominibus permisit, ut arbitrio jam suo viverent, legibus omnibus soluti? Fortassis, dum antiqua Religionis nostræ secula cum hoc nostro contuli, non defuit, cui suspicio oboriretur, quæcunque de antiquis dicta sunt, à me conficta, nihil in recessu habere veritatis; quomodo enim fieri aliàs potuisset, ut scelus olim tam abominabile sic hodie

invalesceret, ut jam non inter peccata, sed inter urbanitatis officia videatur numerari? Et quasi decentissimum sponde Benef. saliorum genus, Adulterium.

VIII. Sæpe omnino animum meum subit cogitatio, qui tandem fieri poterit, ut nota passim Adulteria alicubi nullis pœnis vindicentur? licet Nationes omnes (quantum quidem ex Historiis constat) concordibus studiis pestem hanc exitialem sint abominata, latis legibus severissimis, quantum ope omne humanum genus illa penitus liberarent. Si lubeat animo per tres illas olim cognitias Mundi sublanaris partes peregrinari, itæque occipiamus ab Asia, inveniemus ibi Pisidas Adulterium ignominia publica punire solitos, dum ejus reos omnium sibilis publice proponebant; et si gens alia nulla mitius in hujus surfuris homines animadverteret. Certè Insula Tenedi Inquilini Adulterum, perinde ac Adulteram plectebant capite; quo eodem supplicio scelus hoc Arabes multabant. Judæi in initio in illos vivicomburio se viebant, quam postea pœnam Deus ipse publica ab omni populo faciendam lapidatione mutavit. In lege autem Moyses mandavit hujusmodi lapidare. Partibi non aliud flagitium atrocius puniebant. In Ist. l. 4. Nulla delicta Adulterio gravius vindicabant. Si lubet ex Asia transmittere in Africanam, Leptæi adulterum tribus consequentibus diebus per vias publicas circumducebant ab omnibus explodendum; adulteræ autem in foro prostabant irritæ, discinctæ, centonibus obvoluta. Sesostris Ægypti

Rex tam multas aliquando adulteras vivas combussit, ut locus, quo hoc de illi supplicium sumptum est, exinde perpetuò Terra sacra sit appellatus; unde execrabiles Ægyptiis evasere adulteri. Neque aliter de iis Europæi populi sentiebant. Cretenses Adulteros coronâ dehonestant lanea, quâ mollem, effeminatumque eorum aulicum designabant, quo essent inducti ad alienum thalamum violandum: sic autem multati, perpetuâ notari infamia non ad negotia, non ad Magistratus publicos, gerendos unquam amplius admittebantur. Simili publico dedecore Cumanis, adulteras infames dedebant. Romani permittebant Maritis, ut quo maxime vellent, proci publici, vel mortis, supplicio in adulteras conjuges animadverterent. Vandali crimen istud legibus tam severis plectebant, ut Salvianus exillimarit, in præmium justæ severitatis, eos tam multis, tamque illustribus victoriis à Deo donatos fuisse, eoque potissimum adhibitos, qui enim, parcere nescium stringerent ad recedendam, tam multa putrida, & sordo hoc lascivia contagio infecta Romanæ Reipublicæ membra. Nec Germani Veteres mitius cum hoc hominum genere agebant, unde Tacito restè, Paucissima in tam numerosa gente Adulteria. Illud autem præ ceteris admirandum, quòd Spartanos inter inauditum prope hoc crimen esset. Unde ab hospite aliquo rogatus Spartæ civis, quæ eorum legibus statuta esset adultero pœna? Respondit; Damnatur ad quærendum tam vastæ

P. SEGNER
Homo Christianus

Strabo l. 10.
Gen. 38.
Lev. 10.
Iust. l. 4.
Heraclei in Polit.
Cœl. l. 23.
6. ult.

mollis
Tayg
quam
mont
Mira
quar
arme
nis
Spar
unqu
reper
IX
dium
rem
Quo
popu
scen
est ut
tam
facul
quale
barba
ruit
marit
vens
quar
miret
to sub
ma ci
nefar
furen
verò
turpi
lere
Divi
adul
mum
Deus
adul
hulle

mollis taurum, ut hinc cis montem Taygetum confissens, collum ad aquam è flumine Eurota, trans eundem montem manante, bibendam porrigat. Miratus hospes responsi insolentiam, quando, inquit, unquam inter omnia armenta tam prodigiosa magnitudinis taurum invenire erit? Sed nec Spartanus segnior; quando, reposuit, unquam in urbe nostra adulterum erit reperire?

IX. Nimis prolixum foret in medium adducere, quidquid hanc in rem Regnorum Annales memorant. Quomodo igitur fieri potuit, ut in populo moribus tam culto, disciplinis scientiisque omnibus erudito, qualis est utique populus Christianus, libertatem velut quaquaversum commendant, facultatem nancisceretur flagitium, qualem nec inter agrestes planè ac barbaras nationes olim obtinere potuit? Sic ut publicè constet, huic marito suam esse pellicem, huic uxori venalem pudicitiam, quin tamen quisquam idcirco se moveat, quisquam miretur? Et cum oviculâ aliquâ furto subsecutâ aris campani signo ad arma cives vocentur, Proditorem tam nefarium, & rei tantò pretiosioris furem, non habere, qui accuset? Enimvero hæc animo volvens, & tanta turpitudinis pravitate offensus quietere non poteram, usque dum in illa Divi Pauli verba legendo incidi: *Adulteros judicabit Deus.* Et mox animum turbatum ad quietem composui. Deus igitur, Apostolo teste, judicabit adulteros; perinde ac si dicere is voluisset, Nemo miretur, si Tribuna-

lium hodie in hoc crimine vindicando segnitiam observaret; causa hæc jam ad supremum Dei tribunal pertinet. Vos, ô Judices, videtur Deus dicere, adulteros judicare vel non vultis, vel nescitis; sinite, non ego officio deero; sciam ego ponderare iceleris atrocitatem, sciam etiam punire. *Adulteros judicabit Deus.*

III.

X. Arque ita ad illud in re præfenti pervenimus, quod est potissimum; ut nimirum probè intelligamus, non argui tantum adulteros intus à criminis conscientia, non tantum foris à legum decretis, sed multò maxime deluper à Deo, qui tanti facinoris deformitatem gravitatemque duobus potissimum modis manifestet: verbis nimirum, quibus illam exprimat; pœnis, quibus in reos sæviat. Verba si audire lubet, nunc ille suos per nuntios & interpretes Adulterium appellat, peccatum grave. *Induxisti super me, & super Regnum meum peccatum grave.* Aliàs peccatum maximum. *Nefas est & iniquitas maxima.* Iterum non tantum peccatum magnum, & maximum, sed etiam profundum: *Profunde peccaverunt; sicut in diebus Gabaâ; perinde ac si culpa hæc omnes habeat dimensiones malitiæ, sitque tam alta, ut pertingat usque ad Cælum; tam profunda, ut pertingat usque ad abyssum.* Atque his vocibus in divini Tribunalis actis flagitium hoc designatur. Conferamus nunc Cæli idoma cum idiomate eorum, quo infames illi quotidie utuntur. Deus appellat Adulterium peccatum grave

grave, maximum, profundum: isti inter minora, quæ admittat homo, numerant; vocant humana imbecillitatis effectum, rem, quæ minùs advertenti, minùs cauto accidat, subitam, non provisam, nihil. Equis autem inter tam diversa sentientes fallitur? An Deus, Sapiëntia infinita, an miseri isti bis cæci, ignorantia & affectu pravo? Non latuit Deum, tantum fore in mortalibus pecunie amorem, ut furtum inter maxima mortalium delicta sine numeratur: hinc ista ipsa comparatione utitur, ut minùs notam Adulterii gravitatem ob oculos ponat.

Prov. 6. Non grandis est culpa, inquit, cum quis furatus fuerit. Et qui autem adulter est, propter cordis inopiam perdet animam suam. Quæ quidem verba non ita accipienda sunt, quod furari non sit grave peccatum: sed quod furtum Adulterio comparatum, & injuria per illud, perque hoc illata se habeant, ut stagnum aliquod vastissimo comparatum Oceano, cui collata omnis aquarum colluvies semper est modica. Hinc verisimilis redditur Philonis assertio, affirmantis, Adulterium inter omnia delicta, quibus alteri fit injuria, pessimum videri, perinde ac si è cunctis trahat, inque se diffundat, quidquid maximè pestiferum est, ut fiat inde totum quoddam omnibus aliis pestilentius. Ab homicidio quidem mutuatur divisionem, à detractioe deonestamentum, à furto usurpationem: unde adulter non unum, sed plura simul præcepta violare censendus est, & totius Legis stragem edere actu unico luculentissimam.

XI. Hucusque causa contra aditeros in divino Tribunali agitata sententia audivimus: audiamus nunc sententiam. Protestatur divina Justitia se à concoleratis his tam graviter laetam, ut de pœna infligenda ne dubitare quidem sinat. *Saturavi eos, & machati sunt: unusquisque ad uxorem proximi sui hinciebat; nunquid super his non visitabo, dicit Dominus, & in gente tali non desecetur Anima mea?* Audite, quæ reborum energiã indignationem suam hoc in negotio Deus prodar. Multa, inquit, ipsis contuli beneficia, multa commoda, rerum omnium copiam providi. *Saturavi eos.* Ipsi autem fertilium annorum abusi reddidit eos in pretium fœditissimarum mulierum libidinum, stultarum & ventillum muliercularum animas maneribus emendo: *& machati sunt.* Insuper ubi vel inopia, vel quæ alia causa & obex impediit, quo minùs libidines suas explerent, saltem desideris impurissimis peccarunt, & tanquam effrenes & salaces equi emissarii vitulterius conjugum hinciebant. *Unusquisque ad uxorem proximi sui hinciebat.* Et hanc scelerum licentiam credat quis fore impunitam, perinde ac si ego cæcus illam non videam, aut ferocissimè eandem vindicare non oporteat? *Nunquid super his non visitabo, dicit Dominus?* Fallitur sanè; nimium quantum enim animus meus ab hisce fœditatibus abhorret.

XII. Quibus autem tandem penis Deus animadvertet in hosce abominabiles? Animadvertet acerbissimis in animam & corpus supplicis. Ad

P. SÉGNER
P. L. O. M. O. G. A. I. S. I. E. N. I. U. M.

corpus quod spectat, punientur adulteri infamia æternâ & indelebili. *Turpitudinem & ignominiam congregat sibi, & opprobrium illius non delebitur.* Permittet siquidem Deus, ut turpitudines ejusmodi, quæ ad eam diem non alios modò, sed ipsam ad eò animi & conscientia arbitrum solerter celabantur, notæ fiant omnibus; aut certè ut alius non absque auctario inurat familiaritæ & thoro adulteri dedecus, quo ipse alienum thorum debonestârat: id quod David Rex expertus est; cui pro Hore, quam Hria nefariè abstulerat, momento unico, quotquot habebat, sublatæ sunt Conjuges; nec ablata tantùm, sed in spectantis populi oculis à proprio filio Absalone foeditissimè inceltæ. *Tu fecisti absconditè; ego autem faciam verbum istud in conspectu omnis Israël.* Punit deinde Deus in sobole, immaturâ morte eam subducendo; *Filii adulterorum in conflagratione erunt, & ab iniquo thoro semen exterminabitur.* Imò in seros quandoque Nepotes Pœnam Deus extendit, facitque, ut posterì luant effrenem Majorum suorum audaciam. *Nô recedet gladius de domo tua usque in sempiternum;* quod ipsum supplicii genus Davidi denantiari iussit Deus.

XIII. Sed parva sunt ista. Plus mihi horrores inveniunt verba, quæ suas animæ pœnas decernunt, quæ Propheta ora Deus promulgavit: *Derelinquam populum meum, & recedam ab eis, quia omnes adulteri sunt.* En desero, ait Jeremias, populum meum, neque eum amplius meum

agnoscam, cum nemo non ex eis Adulterio pollutus sit. Non fugiet autem, vos; id Prophetis in more positum fuisse, vaticinari futura non tantùm linguâ & ore, sed etiam operibus eam in rem factis; atque idcirco hæc Jeremias ab adulteris secessio, secessionem illam & derelictionem significat, quâ Deus adulteros est deserturus. *Derelinquam populum meum & recedam ab eis.* Quem attonare hæc minæ non possint? Quid formidandum magis intentare Deus potest, quàm istud. Deseram vos; recedam à vobis; nil mihi vobiscum erit? Si anima irata foret corpori, gravius comminari ipsi nihil posset, quam si & ipsa diceret: migrabo. Perinde enim id esset, ac: Me sine, omni vi, virtute ac vitâ destitutum, mox vermium esca eris, nec diu post frigidum in cinerem subsides. *Derelinquam populum meum, & recedam ab eis.*

XIV. Si minùs perspicua, quæ modò adduxi, Dei verba viderentur, illa in memoriam revocate, quæ paulò antè alium in finem retuli. *Qui Prov. 6, autem adulter est, propter cordis inopiam perdet animam suam.* 30. Attentis adflectanimis: volo, ut non consulto ullo alio horum verborum Interprete, vos, vestræ tantùm rationis & iudicii adminiculo, interpretemini terribilem hanc divina Justitiæ sententiam. Adulter, inquit Deus, suâ stoliditate animam suam perdet. Omni curâ effati hujus sensum timamini, ut eum subinde mihi exponere noveritis. Non equidem existimo vos hac speculatione fatigandos. Amantissimi Auditores

tores, perpendite tantisper, quod dicitur. *Qui adulter est, perdet Animam suam.* Non vilem laciniam, non chirothecam, non bovem, aut equum, sed animam perdet: hæc autem amissa, quid erit porro, quod amittat? cum hæc, sit jactura omnis omnino boni. An enim, qui semel eam amiserit, fundo iterum extrahet, ut non nunquam merces sævientibus procellis in undas abjectæ, reddita mari malaciâ, & ventis ponentibus, non infeliciter recuperantur? Vana est omnis ejusmodi spes; naufragium, quo perit anima, æternum est: neque enim tempestatem, quâ ejus jactura facta est, ulla aut malaciâ, aut serenitas per omne deinceps ævum excipiet. Si dixerit quis: quovis peccato gravi Animæ jacturam fieri: quid hoc imprimis adulterum juvat, quodve ipsi solatium afferre potest? Deinde, etsi amittatur quavis lethali noxâ Anima, non tamen tam facili negotio amittitur. Adulter delinquendo planè insanit; & idcirco tantò ille facilius animam perdet, quantò pronius est jacturam fieri ab insano, quàm à solerti & cauto. Hinc notate, non frustra à Deo dici: *Qui adulter est, propter cordis inopiam perdet Animam suam.* Vult enim, ut animum ad hoc advertamus; Adulterum non peccare libidinis ac Concupiscentiæ æstu impulsam: hunc enim sedare posset citra peccatum, si maritus est; aut si non maritus, minore saltem peccati genere. In transversum miser agitur *cordis inopiâ*; quæ facit, ut stultè æstimet aquas furtivas palàm manantibus

dulciores esse. *Adulter pro demeritis sua sola in peccati voragine corruat: quæ pp.* S. Joannes Chrysostomus loquitur. Quid igitur promittere nobis de illo possumus? Alius, quem insano libido non perinde dementavit, minore negotio ad se redibit. Adulterum autem, quem rationis ulu sua cupiditas omnino privavit, facile tam calamitatem agniturum quis speret? An non videre licet, quàm ille pertristissimis se periculis exponat, quin ad illa adyctat? Imò quoties etiam eam illa videt, stultissimâ fiduciâ contemnit ac negligit, quin, quâ est demeritiâ, occurret illis, eaque ipse incitat verè ergo *propter cordis inopiam perdet Animam suam.* Audire ex ore Dei fulmen sententiæ tam formidabilis, fatis non erit, ut insanire desinant, quæcumque ad hanc diem perditæ præseotici delirârunt? Heu! nimis! nimis quàm verum est, id hodie ne quaquam sufficere.

XV. Super hæc omnia istud etiam alte in animum demittite, omnes, quæ huc usque attulimus, minas intactas esse à Deo in Lege veteri, tam si licet, cum Matrimonium quiddam contractu civili majus non erat, sed in hoc naturæ ordine relictum. Quid ergo fieri par est, in Republica Christiana, in qua ad altissimam Sacramenti dignationem Matrimonium evectum videmus? Quantò major est injuria, quâ Sacerdos læditur, illis, quæ infertur homini profano, tantò major est injuria hodie illata Matrimonio, quàm illata Matrimonio Legis antiquæ: *Sacramentum hoc ma-*

P. SEGNER
Homo Christianus

gratum est: Apostoli verba sunt: ego autem dico in Christo, & in Ecclesia. Hæ quoque voces, AA. non obiter & casum ponderandæ sunt: quidquid enim à me huc usque in Adulterii destinationem dictum est; videbitis, propè nihil esse, comparatione eorum, quæ dicenda supersunt. *Sacramentum hoc magnum est.* Triplici potissimum ex capite res aliqua magna dici potest: vel quia magno ab artifice, architecto, aut Authore perfecta; aut materiæ, quæ constat, pretio; & formæ, quam ars induxit, præstantiâ: aut finis denique, ad quem refertur, nobilitate. Ita triplici hoc ex capite magnum dictum est Templum Salomonis; & majori fundamento magnum vocat Apostolus Sacramentum Matrimonii. Author siquidem & Architectus Deus ipse est: *Sacramentum hoc magnum est in Christo.* Stupendus ille nexus & Unio, quam appellamus, Hypostatica tam est sanctissimæ Christi Humanitati gloriosa, ut is in singulis propè Christianorum ædibus relinquere voluerit vivam ejus imaginem in mirabili connubii nexu, qui maritum conjugi tam acutè adstringit, ut fiant quodammodo idem. *Erant duo in carne una.* Fecit proinde id Matrimonio Christus, quod magnum quispiam Monarcha faceret, cui volupe esset, suam dexterâ hortum excolere. Inventam is in nemore sylvestrem arborem principio transfert in hortum, deinde ipsemet tumulculum fertilem inserit eo artificio, ut nobilitata illo arbor fructus ferat vel regali mensâ dignissimos.

R. P. Segneri Christi. Instr. Tom. III.

Ita Christus, cum invenisset Matrimonium velut sylvestri, contractus civilis tantum, conditione, in Ecclesiæ illud suæ hortum primò transtulit; mox gratiæ suæ ramum ipsemet illi inseruit, ut fructus tali ex planta deinceps nascituri ipsam Dei in Cælo mensam implere possent. Quam igitur indignè, gravissimæque suæ cum molestiâ ferret Princeps, hortensis ejusmodi cultura amans, siquem è suis videret subditis viridarium ingressum, quidquid ipse tantâ tolerantia in se videret, contemptim & nequiter frangere atq; destrueret: tam indignè, tantæque cum molestiâ, & verò etiam non paulò graviore, feret Christus, cum videbit, quæ injuriæ Matrimonio suâ in Ecclesiâ inferantur. Et ne hoc quidem ferò ponderâsse satis sit consecratis his, ut salubri horrore percellantur? Non est homo tam ab omni humanitate & officio alienus, ut magni artificis opus non æstimet, & destruere non vereatur. Et hoc adulterorum infame genus, tam inhumanum sit atque barbarum, ut artificis potentissimi opera fedare, deformare, omni decore spoliare non horreat atque reformidet?

XVI. Addamus nunc Artificis & Architecti excellentiæ, materiæ & formæ pretium atque præstantiam, & patebit iterum, quanto jure Apostolus dixerit, *Sacramentum hoc magnum est.* Materia aliorum Sacramentorum ferè est res animâ carens, & insensata: pauxillum aquæ in Baptismo: modicum Olei in Extrema Unctione; Oleum & Balsamum in Confirmatio-

ne:

ne: atque eadem ferè est aliorum ratio. At in Matrimonio, plurium Theologorum sententiâ, Materie vicem obeunt ipsa Conjugum corpora, primò tanta divinæ manus arte efformata; subinde sacri lavacri ministerio à Sacerdote sanctificata, Confirmationis Mystério ab Episcopo consecrata, tanquam S. Spiritus Tempus, tanquam Jesu Christi membra, tanquam anima, quæ viva Dei imago est, instrumenta. Quis igitur sensus nobis sit de Adulteris, & gravi, quo Sacramentum hoc dedecorant, injuriâ ac contemptu, materiam sacrâ abutendo, ut ex ea foeditissima voluptatû succum exprimant? Sunt muliercula aliquæ, quæ aquâ ad ritus quosdam suos supersticiosos utuntur; nec istæ extra culpam sunt. Noxam autem longè graviolem contrahunt impiæ illæ sægæ, quæ superstitiosis suis usibus querunt aquam ex Infantium Bpistismo residuam. Impietas hæc est mille rogis digna. Nec tamen huic valdè dissimilis est, si verum fateri volumus, impietas Adulteri Christiani, dum ad fines suos turpissimos illomet conjugis corpore utitur, quod fuerat materia Sacramenti, & Sacramenti tam magui, *Sacramentum hoc magnum est.*

XVII. Sed quid dico, quod fuerat? Oportebat potius dicere, quod est. Neque enim Matrimonium tantum Sacramentum est, dum re ipsa contrahitur, Párocho ac testibus præsentibus, sed eam rationem etiam deinceps habet, eam jam contactus ille, ritu solemnè initus, esse desinit. Valdè cupio, vos probè assequi, quod dico;

animum igitur diligenter adverte. Aqua illa, quam tingendo Infantem Sacerdos adhibuit, Bapstismo peracto materia hujus Sacramenti esse non pergit; quia jam non amplius significat abluitionem illam & emundationem, quâ animus originariâ peccati ministerio purgatur: nec hæc causâ Bapstismus dicitur esse Sacramentum transiens, quod in ipso usu consistat, non permanens, quod etiam ministerio illo peracto periret. At Conjugum corpora, quoad per mortem non separantur, pergitur semper significare grande illud Mystérium, de quo mox plura; & cui significatio Matrimonii Sacramentum est institutum; atque adeò etiam desponsatione prædenti transactâ, Conjugum Corpora retinent rationem Symboli & signi sacri hujus Magni Mystérii, non aliter ac species in Sanctissimo Eucharistia Sacramento, non in Consecratione tantum, sed hæc etiam perfectâ, Symbolum manent, & signum sacrum refectionis illius interitæ & spiritualis, quæ reficitur Anima. Si quis enim ex me querat, quid sit Uxor? respondebo esse feminam Sacramento sacratam: & si querat, quid sit Maritus? dicam, esse virum Sacramento sacratum: & si querat, quid sit Conjux uterque? incertam, esse geminum Symbolum & signum admirandorum Fidei nostræ Mysteriorum. Ex quo pronum est arguere, quàm horrendum scelus sit Adulterium, dum Materiam tam sacram profanat, & profanat modo tam abominabili, ut si vel umbris aliqui

P. SEGNER
Homo Christiani

tenus esset, tam foedi facinoris pudore suffunderentur. Hæc que ipsa causâ Casarea perinde ac Pontificiæ Leges Adulteros appellant sacrilegos. Codex Theodosianus eos vocat *Sacrilegos nuptiarum*: & ut in tales vult animadverti penâ Partidarum, vivicomburio, inquam, aut corporis vivi in saccum insuti submersione in mare. Siricius etiam Papa asserit, *Conjugalis fidei violationem apud Fideles cuiuslibet sacrilegi instar esse*: cum sit rei sacre, corporis nimirum Sacramento consecrati profanatio, que procul dubio foeditati Adulterii, ab homine non fidei perpetrati, singulari rem quandam, ac novam addit turpitudinem.

XVIII. Maxime autem Sacramentum hoc magnum est ex finis nobilitate, qui est, *Mysterium sublimissimum significare*. Meminisse vos oportet, quatuor Sacramenta præ reliquis magna vocari: Baptismum inquam, Confirmationem, Eucharistiam, Matrimonium. Magnus est Baptismus magnitudine effectorum; penitus omnino extinguit culpam, & reliquorum omnium Sacramentorum est janua. Confirmationem magnam facit Minister, qui lege ordinariâ solus est Episcopus. Eucharistia magna est robus contentis; cum non gratiam tantum, sed ipsum ad eam omnis gratiæ Authorem & fontem, Christum Jesum contineat. Matrimonium magnum est re significata; hæc enim est insudicium illud & ineffabile Mysterium, quod infinita Dei excogitavit Sapientia, Bonitas voluit, Omnipoten-

tia perfecit: Symbolum, inquam, est Unionis illius, quâ Verbum æternum Sanctissimæ suæ humanitati conjunctum est: unde non est signum sanctitatis cujusdam accidentalis, sed substantialis, quâ sanctificata est humana natura connubio illo, quod ipsam inter, & Filium Dei in Purissimæ Virginis utero initum est illo momento, quo attonitis rei novitate Angelis, Archangelis, & toto illo celsissimorum Spirituum cœtu, Verbum, Patris è sinu se demittens, carnem humanam induit. *Verbum Caro factum est*. Quis vester est sensus de Mysterio tam admirando, cui præcipue significando Christianæ Legis connubia destinata sunt? Præcipue dixi: nam & alias duas sublimes & admirandas conjunctiones significat. Illam imprimis, quâ Ecclesiæ Christus desponsus est. Hanc enim Matrimonio significari ipsa affirmat Ecclesia, dum ita orat: *Dei, qui tam excellenti Mysterio conjugalem copulam consecrasti, ut Christi & Ecclesiæ Sacramentum præsignares in fœdere nuptiarum*. Alteram deinde, quâ Deus Anima cuilibet, suæ gratiæ munere donata, unitur ac jungitur: quam ipse desponsationem illis Propheta verbis pollicitus est: *Sponsabo te mihi Osee 2. in justitia, in iudicio, & in misericordia. 19.* Atque hæc singula & omnia, omnem admirationem excedentia, Mysteria profanat, qui violatæ fidei conjugalis est reus.

XIX. Nunc igitur denuo à vobis peto, ut, si tantum vobis est animi, edisseratis mihi, quantam ad deformitatem, quantam ad enormitatem pu-

Corn. à Lap. in Epist. Ephe. c. 5. 37.

Orat. in Miss. pro sponsa & sponsi. pro fœdere nuptiarum.

Osee 2. in justitia, in iudicio, & in misericordia. 19.

teris pertingere scelus, cuius iustum horrorem incurrere vobis hodie laboro, ejusque clarâ notitiâ mentes vestras inbuere? Quisquis literas, manu Principis exaratas, suo munitas sig-naculo, aperit, omnium, quæ iis conti-
nentur, arcanorum actor est. Quæ igitur arcana ille non violabit, qui si-
dem frangit Matrimonii, cuius mira-
bili nexu, suâ voluntate & arbitrio,
Deus Mysteria, omni veneratione su-
periora, significare constituit? Qua-
re si Adulterij crimen, cum solam con-
tra naturæ legem pugnat, tam ni-
hilominus execrabile Deo erat, ut Pro-
phetarum suorum ore illud, ut jam
ex me audistis, vocaret Magnum, Ma-
ximum, Profundum, seque illud in
corpore atque Animâ, in ipsam usque
extremam perniciem illa præcipitan-
do, vindicaturum comminaretur:
Qui adulter est, perdet animam suam:
quanto nunc odio ac detestatione fere-
tur in ejusmodi flagitium Deus, cum
jam repugnet etiam Legi gratiæ, cum
profanet Sacramentum, tam magnum,
& Mysteria dehonestet, tam omni hu-
mani intellectus acie superiora, ut
ipsi etiam Supremi beate Patriæ Spi-
ritus in eorum contemplatione atto-
niti hæreant & stupefacti? Si tum,
cum hujus, in quo vos alloquor, tem-
pli parietes struebantur, temeraria
aliqua manus eos ausa esset diruere,
licet ipsi Deo domus pararetur, gravi
sanè illa se scelere polluisset. At
quandò atrocius id crimen foret, si
hodie quis solo æquare conaretur mu-
ros istos, jam solenni ritu consecratos,
& in quibus verè Deus habitat, suâ

que illos Majestate ex omni parte im-
plet? Non aliter nostra se res habet.
Matrimonium principio rudis qua-
dam & imperfecta erat fabrica, De-
honorati destinata: nunc verò Templi
instar est, Sacramenti ritibus consecra-
ti, & præclaris illis, quæ tractare
sunt, dotibus ac prærogativis ornati.
Quod igitur scelus erit illud contami-
nare, cui se periculo, cui exitio expo-
net, qui tantum facinus ausus fu-
erit?

XX. Interim pessimi illius furfuris
homuli, indies magis occæcati, &
Deum, & cum Deo animam suam non
curantes, satis habent, si turpitudi-
eorum humanos oculos lateat. *Quæ
transgreditur lectum suum, conturbat
in animam suam, & dicit: Qui me
videt? &c. Et non intelligit, quia non
videt oculus illius.* O verè insanos, &
tantum non omni fidei lumine desti-
tutos! Enimverò ad restituendam in-
sanam mentem necesse foret, posse illis
ob oculos ponere, quid in altero ipse
Mundo expectet, si in hoc impune in-
saniunt. Audiant igitur. Narrant
Annales Familiæ S. Domitici, Illu-
strissimo sanguine Matronam pessimè
à Coniuge suo haberi solitam, propte-
rea quòd is pellicem aliquam perditè
amaret. Infelix, cum diu gravissi-
mam injuriam æquo animo tulisset,
longinquitate tandem & atrocitate
victa, eò redacta est demestria, ut cum
aliud non occurreret, quo vindictam
marito acerbè dolituram sumeret, sta-
tuerit & ipsa turpem animum quare-
re. Hac cogitatione occupata, cum
cubitum concedit, quòd tum animi
sui

P. SEGNER
Homo Christianus

sui decreto executioni mandando renipus non suppeteret, obdormiscit. Vilitam est sibi inferorum ad carcerem abripi, & præcipue invitari, ut adulterorum ibi horrenda supplicia contemplantur. Vidit igitur hos, thori loco, furnis injectos ardentibus, in quibus eos complexi Dracones visu horribili tam arctè stringebant, ut expedire se nullo conatu valerent: cum intencim monstra hæc faucibus exhalarent ardentis sulphuris flumina, quibus totum infelicium corpus involvebatur: cum autem hi, majorem in rabiem acti, miserrimam suam sortem execrabantur, tum iidem Dracones, velut leonem aliquod acerbissimis cruciatibus allaturi, nunc picem nunc plumbo liquifacito eos aspergebant; quorum gutta, cum ossium intima penetrarent, immani ipsi vociferatione infernum obsistere cogebant. Spectabat attonita furiosus Matrona, cum unum videret flammis ardentissimis succensum, sed vacuum etiamnum: cumque rogaret, cui ille pararetur, intellexit, Marito illum suo destinatum ob infandas, quæ ipsam, & Matrimonium dehonestabat, turpitudines & injurias. Tanta tum illam subijt infelicis miseratione, ut odii, quo in illum flagrare ceperat, oblita, in facrymas effunderetur, neque toto corpore contremisceret, ut tremor iste soporem excuteret. Tum suam dolens faintitatem, reliquâ omni nocte stultæ suæ illaerymata est de liberationi, neque jam de vindicta loquenda, sed de emendando, perfido ad eam diem, marito suo serio cogitavit. Vix illuxerat, cum S. Do-

minicum accessit, ab eoque increpita & Deo iterum conciliata, malorum suorum remedium accepit coronam precatoriam, illam ipsam, quam Vir Sanctus suo ferebat suspensam è cingulo: accipe istam, ajebat Divus, & mariti tui dormientis capiti subijce. Obsecuta suadenti est Matrona: Marito autem eadem, quæ prius uxori spectra objecta sunt, sic ut ille & loco & penis sibi paratis, suaque perfidiæ debitis, vehementer consternatus, ad S. Dominicum & ipse recurreret; cujus consiliis monitisque erectus, animum & mores mutavit, & ea deinceps confessione ac tranquillitate Conjugi convixit, ut subinde cum unum cor, anima una viventibus fuerit, ne in morte quidem dividerentur, sed uterque eodem die, quin & horâ defunctus eodem etiam tumultu conderetur. Prodigiousâ ejusmodi Coronâ sacris hodie Judicibus opus foret ad reducidos in semitam erroneos istos. Utinam eorum oculis objicerentur illæ flammæ, illa incendia, Dracones, pix, plumbum, & quæ alia ipsos altera in vita manent, suppliciorum instrumenta! Equidem si non tanto, quanto ipsi mali Dæmones, odio animam suam prosequerentur, tandem aliqua eos periclitantis miseratione tangeret.

XXI. Sed quid opus videre, si certiores nos de futuris illis penis reddat Fides, quam omnis oculorum experientia reddere posset? *Nolite errare, Apostoli verba sunt, Adulteri Regnum Dei non possidebunt.* Nolite vos ipsos AA. in fraudem inducere, cre-

dendo infrunitis vestris cupiditatibus,
 parum in Adulterio mali esse. *Nolite
 errare.* Mendacii vos arguit Natura,
 quæ, ut criminibus huius horrorem nobis
 aliè ingeneraret, ipsis etiam brutis fe-
 cit abominandum. Unde Elephan-
 tes, Cervi, Columbæ, Coturnices, Le-
 ones, fidem compari, ut sic dicam, in-
 tactam servant: & si quod brutorum
 est genus, quod hoc instinctu non aga-
 tur, nocentissimum & maxime pestife-
 rum est, ut de serpentibus imprimis
 memorant. Cùm naturâ, etiam Rati-
 o mendacii vos convincit, quæ notis
 argumentisque minime fallacibus o-
 stendit, magis & atrocius Jus alienum
 lacerare adulteros, quàm illud lacerant
 prædones publici: *Nolite errare.* Si
 hic falli contingat, non ab alio, sed à
 vobis ipsis fallimini. Certè, si vultis,
 nullo negotio intelligitis, ut monuit S.
 Joannes Chrysostomus, quàm vos
 uxoribus vestris perfidiam inaltam ef-
 se non finitis, tam vos vestra delicta
 impunè non laturos; si alienas Con-
 juges ad fidem Maritis frangendam in-
 dicatis: & sicut vos excusationes nul-
 las admittitis probri ac perfidiæ, quæ
 vos Conjuges vestra irritant, ita nec
 Deum in simili sanctissimorum fædo-
 rum violatione ultas admitturum. Ne-
 que verò satis est dicere, ut S. Augu-
 stinus inculcat, Ego vir sum; ita mihi
 collubatum est. Nam vel ideo qui
 Vir est, animo masculino cupiditates suas
 effrenas coercere & domare debet. Ver-
 S. Aug. 1. ba S. Doctoris sunt: *Propterea magis*
a. de Ad. debent illicitas concupiscentias viriliter
ut. c. 3. frenare, quia viri sunt. Et quamquam,

ut observavit S. Thomas, major est
 uxoris perfidæ culpa, si prolis ratio
 habeatur, quàm mariti; quod tamen
 ad fidem mutuò datam, & ad Sacra-
 mentum pertinet, par utrobique culpa
 est: quantum autem ad ipsum turpe
 facinus, magis peccat maritus, quàm
 uxor; cùm hæc ratio & vi intel-
 ligendi minore valeat, quàm mar-
 itus.

XXII. Repeto igitur; *Nolite errare.*
Nolite injecto oculis pulvere vos
 ipsos excæcare, & parvi tantam perfi-
 diam facere. Non eadem Dei, quæ
 vestra sensa sunt: discretè enim probet-
 tur, se tam perditum hominum ge-
 nus in suum beatitatis Regnum non
 admitturum. *Adulteri Regnum Dei*
non possidebunt. Regnum est, & il-
 circo tam turpi notatis infamia non
 est paratum. Regnum est, & ideo
 non dabitur tam mollibus & effemina-
 tis. Regnum est, & ideo necesse est,
 ut quis illo potiatur, non certare tan-
 tum, sed certare, donec hostis succum-
 bat. *Qui vicerit, possidebit hæc.* Ro. Apoc. 21.
 Regnum est, quod sibi vindicaverunt tum
 multiplici pœnarum genere Confesso-
 res; tam copioso sanguine Martyres,
 tantâ puritate Virgines; vos proinde
 iudicate ipsi, an iis jure dandum sit,
 qui voluptatis; non fruendæ, sed per-
 mutandæ causâ, in animum inducunt
 injuriam Deo & contumeliam tantam
 inferre, quam explicare conatos
 sum, satis autem explicare nullis
 verbis possum?